

Тверітінова 1222/14 5см

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра світової літератури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА: ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

напрямок підготовки

6.020303 Філологія
(мова і література англійська)

Інститут філології

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 1222/14
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 17 р.

2017-2018 рік

Робоча програма Світова література: Історія зарубіжної літератури для студентів III курсу,

за напрямом підготовки 6.020303 Філологія. Мова і література (англійська), галузі знань 0203 Гуманітарні науки
2017 року. – 37 с.

Розробник: Тетяна Іванівна Тверітінова, доцент, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри світової літератури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри світової літератури

Протокол № 1 від «06» вересня 2017 року

Завідувач кафедри світової літератури _____ (Ковбасенко Ю.І.)

Програма на перезатвердження.

Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора _____ (Л.І. Заяць)

Світова література: Історія зарубіжної літератури. Програма навчальної дисципліни. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 39 с.

Укладач: **Тетяна Іванівна Тверітінова**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури.

Рецензенти:

Червінська Ольга В'ячеславівна, доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича;

Ковбасенко Юрій Іванович, кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри світової літератури Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Реалізм як художній напрям в російській та французькій літературах.....</i>	9
<i>Змістовий модуль II. Реалізм в Англії, США та Німеччині.....</i>	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Світова література: Історія зарубіжної літератури (2-а пол. XIX ст. Доба реалізму).....	11
V. Плани семінарських занять.....	12
VI. Завдання для самостійної роботи.....	23
Карта самостійної роботи студента.....	26
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	27
VIII. Методи навчання.....	30
IX. Методичне забезпечення курсу.....	30
X. Підсумковий моніторинг.....	31
Питання до контрольної роботи № 1.....	31
Питання до контрольної роботи № 2.....	32
XII. Рекомендована література.....	34
Список художніх текстів.....	34
Рекомендована науково-методична література.....	35

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Світова література: Історія зарубіжної літератури» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою світової літератури на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Світова література: Історія зарубіжної літератури», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Світова література: Історія зарубіжної літератури» є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують філологічний профіль майбутнього фахівця в галузі зарубіжної літератури. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Метою викладання дисципліни є засвоєння студентами необхідної сукупності знань про зарубіжну літературу ХІХ століття доби реалізму.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є:

- здійснення загального огляду розвитку літератур європейських країн і США;
- з'ясування філософських засад та естетичних принципів літературних напрямів і течій для усвідомлення специфіки художніх творів в контексті літературного процесу ХІХ століття;
- дослідження контактних і генетичних зв'язків між літературними явищами і творами окремих письменників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати :

- вивчені етапи всесвітнього літературного процесу;
- найважливіші відомості про творчі методи та літературні напрями (романтизм, реалізм, символізм, натуралізм, неоромантизм);
- місце і значення вивчених творів у доробку письменника та літературному процесі певного періоду;
- характерні особливості індивідуального стилю письменника.

Вміти :

- розрізняти літературні напрями;
- аналізувати й інтерпретувати художній твір в єдності його змісту і форми;
- виявляти основні проблеми, порушені у творі, що вивчається;
- визначати жанрові особливості вивчених творів;
- порівнювати твори, їхню проблематику та системи образів;

- користуватися словниково-довідковою та науково-дослідницькою літературою.

Навчальний матеріал структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля.

У результаті засвоєння навчального матеріалу модуля №1 «**Реалізм як художній напрям в російській та французькій літературах**» студент повинен знати:

- особливості розвитку реалізму в літературному процесі 2-ої половини XIX століття в означених країнах;
- місце і значення вивчених творів у доробку письменників-реалістів (М. В. Гоголь, Ф. М. Достоєвський, Л. М. Толстой, А. П. Чехов, Стендаль, О. де Бальзак, П. Меріме, Г. Флобер);
- характерні особливості індивідуального стилю письменника.

Вміти:

- аналізувати й інтерпретувати художній твір в єдності його змісту і форми;
- визначати роль системи образів у розкритті ідейного змісту твору;
- порівнювати твори, їхню проблематику та системи образів.

У результаті засвоєння навчального матеріалу модуля №2 «**Реалізм в Англії, США та Німеччині**» студент повинен знати:

- загальну характеристику творчості Ч. Діккенса, В. М. Теккерея, Ш. Бронте, Е. Бронте, Е. Гаскелл, Г. Бічер-Стоу, Марка Твена, О. Генрі, Т. Фонтане.

Студент повинен виявити вміння:

- аналізувати й інтерпретувати художній твір в єдності його змісту і форми;
- визначати роль системи образів у розкритті ідейного змісту твору;
- порівнювати твори, їхню проблематику та системи образів.

Знання та вміння, отримані під час вивчення даної навчальної дисципліни, будуть використані під час вивчення переважної більшості наступних дисциплін професійної та практичної підготовки фахівців.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 60 год, із них 14 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 28 годин – самостійна робота, МК – 4 години.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: літературний і культурний процес 2-ої половини ХІХ століття.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>2 кредити</i></p> <p>Змістові модулі: <i>2 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>60 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2 години</i></p>	<p>Галузь знань: <i>0203 гуманітарні науки</i></p> <p>Шифр та назва напрямку : <i>6.020303 Філологія (мова і література англійська)</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»</p>	<p>Нормативна Рік підготовки: III. Семестр: V.</p> <p>Аудиторні заняття: <i>28 годин</i>, з них: Лекції (теоретична підготовка): <i>14 годин</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>14 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>28 годин</i></p> <p>МКР – <i>4 год.</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)				
		Усього	Лекції	Семін.	СРС	МК
1	2	3	4	5	6	7
V семестр						
Модуль №1. Реалізм як художній напрям в російській та французькій літературах»						
1.1.	Вступ. Література 2-ої пол.ХІХ ст.:загальна характеристика, літературні напрями, стилі. Реалізм в живопису та музиці.	4	2	-	2	
1.2.	Загальна характеристика російського реалізму. „Гоголівський період”. Натуральна школа та її періодизація. Російський реалістичний роман та його представники: І.С.Тургенєв, І.О.Гончаров, Ф.М.Достоевський, Л.М.Толстой. Творчість А.П.Чехова-прозаїка. Поети-демократи 50-х рр. М.Некрасов і „некрасівська школа”.	12	2	4	6	
1.3.	Загальна характеристика французького реалізму. Естетичні маніфести, провідні жанри, проблематика. Творчість Стендаля, О. де Бальзака, П.Меріме, Г.Флобера, А.Доде. Ж.Верн як засновник науково-фантастичної прози.	14	4	4	6	
	<i>Разом за модулем № 1</i>	32	8	8	14	2
Модуль №2. Реалізм в Англії, США та Німеччині						
1.4.	Загальна характеристика англійського реалізму, феномен вікторіанської доби і її відбиття в творах письменників-реалістів. Творчість Ч.Діккенса, В.-М.Теккерея, Т.Гарді. „Дамська” версія англійського роману (сестри Бронте, Е.Гаскелл, Джордж Еліот”	12	4	4	4	
1.5.	Загальна характеристика американського реалізму. Творчість Г.Бічер-Стоу, Марка Твена, Ф.Брет-Гарта, О.Генрі.	8	2	2	4	
1.6.	Загальна характеристика німецького реалізму. Творчість В.Раабе, Т.Шторма, Т.Фонтане.	6	-	-	6	
	<i>Разом за модулем № 2</i>	28	6	6	14	2
	<i>Усього за семестр</i>	60	14	14	28	4
	<i>Усього за навчальною дисципліною</i>	60	14	14	28	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

РЕАЛІЗМ ЯК ХУДОЖНІЙ НАПРЯМ В РОСІЙСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРАХ

Лекції 1-2. Вступ. Реалізм як літературний напрям у ХІХ ст. Російський реалізм (4 год.).

Вступ. Загальна характеристика реалізму як напрямку мистецтва. Естетико-художня система літератури західноєвропейського реалізму. Естетичне, філософське, соціально-політичне підґрунтя реалізму.

Загальна характеристика російської реалістичної літератури. «Гоголівський період» російської літератури. Натуральна школа, періодизація, місце в розвитку реалізму. Творчість «пізнього» М. В. Гоголя і «раннього» Ф.М.Достоевського в контексті літератури натуральної школи. Російський реалістичний роман, характерні ознаки, класичні зразки (І. С. Тургенєв, І.О.Гончаров, Л. М. Толстой, Ф. М. Достоевський). Знамениті романи Ф.М.Достоевського, їхня художня та філософська своєрідність. Л. М. Толстой-романіст.

Основні поняття теми: реалізм, роман, фізіологічний нарис, натуральна школа, фантастичний реалізм Ф.М.Достоевського, психологізм, поліфонізм, роман-трагедія, філософський роман, роман-епопея, філософія толстовства.

Семінар № 1. Роман-трагедія Ф. М. Достоевського «Злочин і кара».

Семінар № 2. Роман Л. М. Толстого «Анна Кареніна».

Лекції 3-4. Французький реалізм (4 год.)

Загальна характеристика французького реалізму: естетичні маніфести, провідні жанри, проблематика. Становлення естетичних поглядів Стендаля та його літературно-критична діяльність. Новелістика П. Меріме. Життєвий і творчий шлях О. де Бальзака. Бальзак на шляху створення «Людської комедії». Романістика Г. Флобера. Об'єктивний метод та особливості стилю письменника.

Основні поняття теми: роман-дослідження, психологічний роман, роман виховання, психологічний портрет, самоаналіз, соціально-аналітичний тип реалізму, детермінізм, циклізація творів, епопея, психологічний роман, боварізм, об'єктивний метод.

Семінар № 3. «Батько Горіо» і «Гобсек» в контексті «Людської комедії» О. де Бальзака.

Семінар № 4. «Пані Боварі» Г. Флобера як новий тип реалістичного психологічного роману.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

РЕАЛІЗМ В АНГЛІЇ, США ТА НІМЕЧЧИНІ

Лекції № 5-6. Англійський реалізм (4 год.)

Феномен вікторіанства та його відбиття в англійській реалістичній літературі. Художні особливості романістики Ч. Діккенса. Творчість В.-М. Теккерея. Жіноча проза в англійській реалістичній літературі та її представниці (сестри Бронте, Е. Гаскелл).

Основні поняття теми: вікторіанство, англійський реалістичний роман, різдвяна притча, роман-автобіографія, соціально-реалістичний роман, готичний роман, химерно-побутовий роман, фентезі.

Семінар № 5. Англійський реалістичний роман (на прикладі твору Ч. Діккенса «Домбі і син»).

Семінар № 6. «Дамська» версія англійського реалістичного роману (Ш. Бронте, Е. Бронте, Е. Гаскелл).

Лекція № 7. Американський реалізм (2 год.)

Загальна характеристика розвитку американського реалізму. «Школа місцевого колориту» та її представники. Традиції аболіціоністської літератури. Творчість Г. Бічер-Стоу та її повість «Хатинка дядька Тома». Життєвий і творчий шлях Марка Твена. Романістика письменника. Загальна характеристика творчості Ф. Брет Гарта та А. Бірса.

Основні поняття теми: школа місцевого колориту, соціальний роман, аболіціоністська література, реалістична новела, пародійно-пригодницький роман, літературна пародія.

Семінар № 7. Специфіка американського реалізму в творчості Марка Твена (на прикладі романів «Пригоди Тома Соєра» та «Пригоди Гекльберрі Фінна»).

У. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ № 1

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1 (2 год.)

РОМАН-ТРАГЕДІЯ Ф. М. ДОСТОЄВСЬКОГО «ЗЛОЧИН І КАРА»

Завдання :

1. Виписати з «Літературного енциклопедичного словника» визначення соціально-психологічний, філософський роман, роман-трагедія.
2. Письмово відповісти на питання «Зародження і сутність теорії Раскольниковова в контексті ідейних течій 60-х рр. ХІХ ст.».
3. Простежити за текстом роману життєву філософію «двійників» Раскольниковова: Лужина, Свидригайлова, Лебезятнікова.
4. Визначити, яку роль в процесі відродження героя відіграє читання Євангелія (епізод про Лазаря) у Соні Мармеладової.
5. Співвіднести епілог з долями героїв роману.

П Л А Н

1. Задум і історія створення «Злочину і кари». Жанрова своєрідність твору.
2. Соціально-побутовий фон роману. Поетика Петербурга. Трагедія життя «зневажених і ображених» (Мармеладових, Раскольникових).
3. Образ Раскольниковова як представника різночинської молоді 60-х рр. Соціально-філософська основа теорії героя, її зародження і розвиток. Мотиви вбивства. Суперечність між гуманізмом і «наполеонізмом» Раскольниковова.
4. Система «двійників» Раскольниковова як форма полеміки автора з героєм. Антиподи Раскольниковова: Порфирій Петрович, Разуміхін, Соня, їхнє ідейно-композиційне значення.
5. Останній етап розвінчання філософії індивідуалізму в епілозі роману. Духовне переродження Раскольниковова.
6. «Ф.М.» Б. Акуніна: інтерпретація героїв роману Ф.М. Достоевського, злочини згідно теорії, полеміка з класиком.

І. Обов'язкова література:

1. Достоевський Ф.М. Злочин і кара (будь-яке видання).
2. Акунин Б. Ф.М. / Акунин Б. – М.: Олма Медиа Групп, 2006. – Т. 1-2.
3. Писарев Д.И. Борьба за жизнь (будь-яке видання).
4. Карякин Ю.Ф. Самообман Раскольниковова (Роман Ф.М. Достоевского «Преступление и наказание») / Карякин Ю.Ф. – М.: Худож. лит., 1976. – 158 с.
5. Карякин Ю.Ф. Достоевский и канун ХХІ века / Карякин Ю.Ф. – М.: Сов.писатель, 1989. - 646 с.

6. Кирпотин В.Я. Разочарование и крушение Родиона Раскольникова / Кирпотин В.Я. – М.: Сов. писатель, 1986. - 255 с.
7. Фридлиндер Г.М. Достоевский / Фридлиндер Г.М. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М.: Наука, 1990. – С.105-124.
8. Стеханова А.М. Ф. Достоевський і Б. Акунін: монопастиш «Ф.М.» / Стеханова А.М., Тверітінова Т.І. // Зарубіжна література в школах України. – 2010. - № 7-8. – С. 84-87.

II. Додаткова література:

1. Альми И.Л. Об одном из источников замысла романа «Преступление и наказание» / Альми И.Л. // Литература в школе. – 2001. - №5. – С.16-18.
2. Белов С.В. Роман Ф.М.Достоевского «Преступление и наказание». Комментарий / Белов С.В. - Л., 1979.
3. Борківська О.П. Система уроків з вивчення творчості Федора Достоевського / Борківська О.П. // Зарубіжна література в школах України. – 2010. - № 7-8. – С. 18-28.
4. Бистрова О. Поетика роману Ф. Достоевського «Злочин і кара» / Бистрова О. // Зарубіжна література в школах України. – 2010. - № 7-8. – С. 10-17.
5. Гузь О. Постигає образ героя, управляемого идеей (Рекомендации к изучению романа Ф.М. Достоевского «Преступление и наказание» по методике учебного диалога в свете концепции М.М. Бахтина) / Гузь О. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2008. – № 10. – С. 33-52.
6. Маранцман В.Г. Проблемный анализ романа Ф.М.Достоевского «Преступление и наказание» / Маранцман В.Г. // Литература в школе. – 2005. – № 10, 11, 12.
7. Прокурова Н.С. «Человек заслуживает свое счастье и всегда страданием»: к истории создания романа «Преступление и наказание» / Прокурова Н.С. // Литература в школе, 2001. - №5. – С.13-15.

Основні поняття

Монопастиш; літературна поліфонія; наполеонізм; роман-трагедія; система «двійників»; соціально-психологічний роман; теорія сильної особистості; філософський роман; філософія індивідуалізму.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: РОМАН Л. М. ТОЛСТОГО «АННА КАРЕНІНА» (2 год.)

Завдання:

1. Пояснити смисл епіграфу роману, враховуючи різні трактування в літературознавстві.
2. Прослідкувати за текстом символіку роману, яка передвіщує трагічний фінал кохання головної героїні.
3. Підготувати повідомлення на тему: «Філософські і етичні пошуки Л.М.

Толстого в період створення роману «Анна Кареніна» (індивідуальне завдання).

4. Підготувати повідомлення на тему: «Суд над Анною Кареніною в критиці» (індивідуальне завдання).

ПЛАН

1. «Анна Кареніна» - «живий, гарячий» роман про сучасність: широкий соціальний фон пореформеної доби, показ змін у суспільстві.
2. Образ Анни, сутність її трагедії. Майстерність Л. Толстого в художньому створенні образу героїні.
3. «Думка сімейна» в романі. Проблеми кохання, шлюбу, поетизація материнства.
Дві основні сюжетно-тематичні лінії: Анна -Вронський, Кіті – Льовін.
4. Ідейні і моральні пошуки Костянтина Льовіна. «Думка народна» в романі.

I. Обов'язкова література:

1. Толстой Л.М. Анна Кареніна. Сповідь (будь-яке видання).
2. Бабаев Э.Г. «Анна Каренина» Л.Н.Толстого / Бабаев Э.Г. – М.: Худож.лит., 1978. – 158 с.
3. Ермилов В.В. Толстой-романист / Ермилов В.В. – М.,1979.
4. Мотылева Т.Л. Л.Н.Толстой / Мотылева Т.Л. // История всемирной литературы: В 9т. – Т.7. – М.: Наука, 1990. – С.130-151.
5. Храпченко М.Б. Лев Толстой как художник / Храпченко М.Б. – М.: Сов.писатель,1965. - 507 с.
6. Чухненко Ю.М. Типы семей в романе Льва Толстого „Анна Каренина” / Чухненко Ю.М. // Зарубіжна література в школах України. – 2006. -№ 6. – С. 38-44.
7. Эйхенбаум Б.М. Лев Толстой в 70-е годы / Эйхенбаум Б.М. – Л., 1974.

II. Додаткова література:

1. Гузь О.О. Орієнтовне поурочне планування уроків світової літератури. 10кл. Академічний рівень. Л. Толстой. «Анна Кареніна» / Гузь О.О. // Зарубіжна література в школах України. – 2010. - № 12. – С. 2-34.
2. Заховайко Г.М. Приговоренная любовью. По страницам романа Л.Толстого „Анна Каренина” / Заховайко Г.М. // Зарубіжна література в школах України. – 2006. – №.10. – С.39-40.
3. Краснов Г.В. Основные вехи в восприятии романа «Анна Каренина» / Краснов Г.В. // Литературные произведения в движении эпох. - М., 1979. – С.184-228.
4. Ковбасенко Л.В. Лев Толстой як майстер «психологічної рентгеноскопії»: два уроки за романом «Анна Кареніна» / Ковбасенко Л.В. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1998. - № 10. – С.44-48.
5. Марченко Н.Г. «Все змішалось у домі Облонських...» / Марченко Н.Г. //

Основні поняття

Автобіографічний герой; «діалектика душі» толстовських героїв; «думка народна»; «думка сімейна»; паралелізм у композиції роману; психологічний роман; різнотипність образів (образ-тип, образ-характер, образ-символ); сімейно-побутовий роман; символіка; художня деталь.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: **«БАТЬКО ГОРІО» І «ГОБСЕК» В КОНТЕКСТІ «ЛЮДСЬКОЇ КОМЕДІЇ» О. де БАЛЬЗАКА (2 год.)**

Завдання:

1. Назвати персонажів, які є спільними в романі «Батько Горіо» і повісті «Гобсек». Простежити їхні долі.
2. Порівняти образи клієнток Гобсека Фанні Мальво і Анастазі де Ресто.
3. Знайти в тексті повісті «Гобсек» фрагменти, які свідчать про наявність в образі «лихваря і філософа» рис реалізму і романтизму.
4. Знайти у творах описи інтер'єру, звернувши увагу на функції деталей.
5. Підготувати повідомлення «О. де Бальзак в Україні і українській літературі» (індивідуальне завдання).

П Л А Н

1. Історія задуму і створення «Людської комедії» О. де Бальзака: своєрідність структурної побудови, ключові твори.
2. Роман «Батько Горіо»: тематика, проблематика, композиція.
3. Історія старого Горіо, її соціальний і моральний сенс.
4. Сутність моральної драми Е.де Растіньяка. Роль паризького оточення в усвідомленні законів життя.
5. Зображення деградації аристократії в романі «Батько Горіо» і повісті «Гобсек». Проблема «перехідних персонажів».
6. Образ Гобсека, «лихваря і філософа». Романтичні і реалістичні риси його характеру.
7. Особливості композиції і стилю повісті «Гобсек». Творчий метод письменника.
8. О. де Бальзак в Україні і українській літературі.

I. Обов'язкова література:

1. Бальзак О. Батько Горіо. Гобсек. Передмова до «Людської комедії (будь-яке видання).

2. Затонский Д.В. Бальзак / Затонский Д.В. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.6. – М.: Наука, 1991. – С.195-206.
3. Ионкис Г.Э. Оноре Бальзак / Ионкис Г.Э. – М.: Просвещение, 1988. – 174 с.
4. Кучборская Е.П. Творчество Бальзака / Кучборская Е.П. – М., 1970.
5. Реизов Б.Г. Французский роман XIX века / Реизов Б.Г. – М.: Высшая школа, 1969. - 310 с.

II. Додаткова література:

1. Коваленко Р. Таємна ціна векселя Анастазі де Ресто («Гобсек» і «Батько Горію» Бальзака) / Коваленко Р. // Всесвіт.літ. та культ. в навч.закл. України. – 2000. – № 3. – С. 2-9.
2. Моруа А. Прометей, або життя Оноре де Бальзака / Моруа А. – К., 1984.
3. Чавчанидзе Д.Л. «Гобсек» Бальзака // Тураев С.В., Чавчанидзе Д.Л. Изучение зарубежной литературы в школе / Чавчанидзе Д.Л. – М.: Просвещение, 1982. – С.104-134.
4. Шалагінов В. Трагікомедія пристрастей і безпристрастності: Матеріали до вивчення повісті О.де Бальзака «Гобсек» / Шалагінов В. // Зар.літ. в навч.закл. – 1996. – № 4. – С.13-19.

Основні поняття

Соціально-аналітичний тип реалізму; вчення дарвінізму; детермінізм; циклізація творів; епопея; оповідання в оповіданні; «перехідні персонажі»; поліцентричність сюжетних ліній; рамкова композиція; соціально-психологічний роман.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: «ПАНІ БОВАРІ» Г. ФЛОБЕРА ЯК НОВИЙ ТИП РЕАЛІСТИЧНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО РОМАНУ (2 год.)

Завдання:

1. Пояснити сенс підзаголовку роману.
2. Схарактеризувати такі риси світогляду Флобера, як ставлення до сучасного суспільства, буржуа, історії, прогресу, щастя. Як вони позначилися на романі «Пані Боварі»?
3. Простежити по тексту авторське ставлення до книжкової, музичної та художницької продукції, що впливала на формування ідеалу життя. Визначити, підтверджуючи прикладами, авторську позицію.
4. Обґрунтувати відповідь на питання: якого ефекту досягає письменник в епізоді розмови Родольфа і Емми на сільськогосподарській виставці. Яке нове світло проливає цей епізод на проблему «Флобер і романтизм»?
5. Дати відповідь на питання: що поєднує Емму Боварі з толстовською

П Л А Н

1. Творча історія роману Г.Флобера «Пані Боварі». Проблема прототипів. Сміслові навантаження підзаголовку роману.
2. Тематика і проблематика твору. Специфіка жанру. Розробка теми «втрачених ілюзій».
3. Сюжетно-композиційні особливості роману. Специфіка конфлікту. Романний хронотоп.
4. Характеристика образу головної героїні: виховання, освіта, погляди на життя. Боварі і боваризм.
5. Другорядні персонажі в романі. Символічне навантаження образу сліпого жебрака.
6. Об'єктивний метод Флобера в романі «Пані Боварі». Особливості психологізму.

I. Обов'язкова література:

1. Флобер Г. Пані Боварі (будь-яке видання).
2. Реизов Б.Г. Творчество Флобера / Реизов Б.Г. – М.: Гослитиздат, 1955. – 524 с.
3. Реизов Б.Г. Французский роман XIX века / Реизов Б.Г. – М., 1969. – С.171-214.
4. Ржевская Н.Ф. Гюстав Флобер // История всемирной литературы: В 9 т. – М.: Наука, 1990. – Т.7. – С.254-264.
5. Наливайко Д.С. Роман, що започаткував новітню прозу / Наливайко Д.С. // Флобер Г. «Пані Боварі». Проста душа. – Харків: Фоліо, 2002. – С.3-18.
6. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої пол. XIX-поч. XX ст. Посібник / Ніколенко О.М. – К.: КГОВЦ «Полікультурний світ», 2005. – С.9-37.

II. Додаткова література:

1. Єременко О.В. У полоні романтичних уявлень, або Обережно: боваризм (за романом Г.Флобера «Пані Боварі») / Єременко О.В. // Всесвітня літ в сер. навч. закл. України. – 1999. - № 7. – С.42-44.
2. Дитькова С.Ю. «Счастье – обман, поиски которого причиняют все житейские бедствия...». Проблемное изучение романа Г.Флобера «Госпожа Бовари» в 10 классе / Дитькова С.Ю. // Всесвіт.літ. та культ. в навч. закладах України. – 2000. - № 6. – С.29-33.
3. Крячек Н.Ю. Вивчати не зовнішню канву змісту твору, а його художню романність. Естетико-стильовий аналіз роману Г.Флобера «Пані Боварі» / Крячек Н.Ю. // Всесвіт.літ. в сер.навч.закл. України. – 2001. - № 6. – С.35-39.

Основні поняття

Авторське усунання; антропоцентризм; боварізм; метод «пануючої пристрасті»; натуралістичний пантеїзм; невласне пряма мова; об'єктивний метод; психологізм; реалістичний психологічний роман; синтетичний стиль; «чисте мистецтво».

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 5

**Тема: АНГЛІЙСЬКИЙ РЕАЛІСТИЧНИЙ РОМАН
(НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ Ч. ДІККЕНСА «ДОМБІ І СИН») (2 год.)**

Завдання:

1. Знайти в тексті роману портретні і психологічні характеристики містера Домбі, Дж. Каркера, місіс Браун. Виокремити засоби характеризації і типізації.
2. Знайти в тексті портрети представників вищих, середніх і нижчих верств англійського суспільства доби вікторіанства.
3. З'ясувати поняття «диккенівський дивак» і схарактеризувати диваків у контексті роману.
4. Проаналізувати фінал роману «Домбі і син» з позицій відповідності «різдвяної філософії».

ПЛАН

1. Характеристика роману як портрету суспільства доби вікторіанства.
2. Роман Ч. Діккенса «Домбі і син»: особливості сюжету і композиції, ідейно-тематичні мотиви, проблематика.
3. «Різдвяна притча» в структурі роману та її філософське навантаження.
4. Образ містера Домбі, сутність його трагедії і морального переродження.
5. Життєва філософія добрих і злих героїв.
6. Образи дітей і тема дитинства в романі.
7. Особливості реалізму Ч. Діккенса.

I. Обов'язкова література:

1. Діккенс Ч. Домбі і син. Різдвяна пісня в прозі (будь-яке видання).
2. Гениева Е.Ю. Диккенс / Гениева Е.Ю. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.6. – М.: Наука, 1989. – С.120-130.
3. Затонский Д.В. Европейский реализм XIX века: Линии и лики / Затонский Д.В. – К.: Наукова думка, 1984. – 279 с.
4. Ивашева В.В. «Век нынешний и век минувший»: Английский реалистический роман XIX века в его современном звучании. 2-е изд., доп. / Ивашева В.В. – М.: Худож. лит, 1990. – 479 с.
5. История западноевропейской литературы. XIX век. Англия: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. зав. [Л.В. Сидорченко, И.И. Бурова, А.А.

- Аствацатуров и др.]; под ред. Л.В. Сидорченко, И.И. Буровой. – СПб.: Филол.фак. СПбГУ; М.: Изд.центр «Академия», 2004. – 544 с.
6. Михальская Н.П. Чарльз Диккенс: очерк жизни и творчества / Михальская Н.П.– М.: Просвещение, 1987.

II. Додаткова література:

1. Мацапура В.І. Своєрідність англійського реалізму та її відображення у творчості Ч. Діккенса / Мацапура В.І. // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000. – № 10. – С.39-41.
2. Міщук В. Художній світ Чарльза Діккенса / Міщук В. // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 1-2.
3. Пронкевич О. Застосувати різні прийоми осягнення тексту: Матеріали до вивчення роману «Домбі і син» Ч.Діккенса / Пронкевич О. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 1999. - №10. – С.51-54.
4. Шахова К. Чарльз Діккенс / Шахова К. // Зарубіжна література. – 2004. – № 6-7. – С.17-28.
5. Гузь О.О. Орієнтовне поурочне планування уроків світової літератури. 10 клас. Академічний рівень. Чарльз Діккенс / Гузь О.О. // Зарубіжна література в школах України. – 2010. - № 9. – С. 28-50.

Основні поняття

Англійський реалістичний роман; вікторіанство; діккенівські диваки. різдвяна притча; співвідношення діккенівського гумору і сатири; чартизм; документальність викладення; соціально-психологічний роман; дидактизм.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: «ДАМСЬКА» ВЕРСІЯ АНГЛІЙСЬКОГО РЕАЛІСТИЧНОГО РОМАНУ (2 год.)

Завдання:

1. Визначити жанрові особливості роману Е. Бронте «Буреверхи».
2. Порівняти образи Рочестера («Джейн Ейр») і Хіткліфа («Буреверхи») як байронічних героїв.
3. Підготувати повідомлення «Життя і творчість Е.Гаскелл» (інд.завдання).
4. Підготувати повідомлення «Роман Е. Гаскелл «Мері Бартон. Манчестерська повість»: історія створення, тематика, проблематика, образна система» (інд.завдання).

ПЛАН

1. Труднощі самовираження жінки-письменниці, набуття нею власного літературного голосу та імені. Досвід сестер Бронте.

2. «Джейн Ейр» як роман-автобіографія. Тематика, проблематика, образна система. Новаторство письменниці в створенні образу головної героїні.
3. Романтичні тенденції в романі «Джейн Ейр». Трактування образу байронічного героя (містер Рочестер).
4. «Буреверхи» Е. Бронте: специфіка хронотопу, тематика, проблематика. Жанрові особливості роману.
5. Хіткліф -Кетрін Ерншо як герої, що не відповідають стереотипам вікторіанської доби.
6. Сюжетно-композиційні особливості роману. Співіснування реального та фантастичного світів у творі.
7. Ренесанс роману Е. Бронте «Буреверхи».

I. Обов'язкова література:

1. Бронте Ш. Джейн Ейр (будь-яке видання).
2. Бронте Е. Буреверхи (будь-яке видання).
3. Гаскелл Е. Мері Бартон. Манчестерська повість (будь-яке видання).
4. Гениева Е.Ю. Английская литература. Развитие критического реализма / Гениева Е.Ю. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.6. – М.: Наука, 1989. – С.113-120.
5. Ивашева В.В. «Век нынешний и век минувший»: Английский реалистический роман XIX века в его современном звучании. 2-е изд., доп. / Ивашева В.В. – М.: Худож. лит, 1990. – 479 с.
6. История западноевропейской литературы. XIX век. Англия: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. зав. [Л.В. Сидорченко, И.И. Бурова, А.А. Аствацатуров и др.]; под ред. Л.В. Сидорченко, И.И. Буровой. – СПб.: Филол. фак. СПбГУ; М.: Изд. центр «Академия», 2004. – 544 с.
7. Денисюк Х. Ренесанс роману Е.Бронте «Буреверхи» / Денисюк Х. // Слово і час. – 2005. – № 11. – С.83-87.
8. Тугушева М. Шарлотта Бронте: Очерк жизни и творчества / Тугушева М. – М.: Высшая школа, 1982. – 98 с.

II. Додаткова література:

1. Гаскелл Е. Життя Шарлотти Бронте (будь-яке видання).
2. Каніболоцька О.А. Формування читацької культури школярів на заняттях з позакласного читання. За романом Ш. Бронте „Джейн Ейр” / Каніболоцька О.А. // Зарубіжна література в школах України. – 2006. - № 9. – С.20-23.
3. Клименко Е.И. Английская литература первой половины XIX в./ Клименко Е.И. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1971.
4. Морган Дж. Тень скорби / Морган Дж. – Харьков: Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»; Белгород: ООО «Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2010. – 480 с.
5. Ремизов Б.Б. Элизабет Гаскелл / Ремизов Б.Б. – К., 1974.

Основні поняття

Байронічний герой; готичний роман; психологічний роман; романтичні традиції; роман-автобіографія; сімейно-побутовий роман; соціально-реалістичний роман; химерно-побутовий роман; фентезі.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: **СПЕЦИФІКА АМЕРИКАНСЬКОГО РЕАЛІЗМУ В ТВОРЧОСТІ МАРКА ТВЕНА (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНІВ «ПРИГОДИ ТОМА СОЙЄРА» ТА «ПРИГОДИ ГЕКЛЬБЕРРІ ФІННА») (2год.)**

Завдання:

1. Простежити за текстом роману «Пригоди Тома Соєра» систему виховання, освіти, ставлення до релігії в американському суспільстві.
2. Підготуватися до відповіді на питання: в чому полягає сенс хлопчачого бунтарства?
3. Знайти в тексті роману «Пригоди Гекльберрі Фінна» характеристику різних міст і містечок, маєтків, ферм, що дає суцільне сприйняття картини сучасного американського життя.

ПЛАН

1. Становлення творчої манери Марка Твена: від гумористичних оповідань до пародійного переосмислення канонічних схем в романі «Пригоди Тома Соєра». Пародіювання відомих жанрових різновидів роману.
2. «Пригоди Тома Соєра» - «чарівний епос юності»: поезія чистих дитячих почуттів і хлопчачого бунтарства. Тематика, проблематика роману, система образів.
3. Панорамне зображення дорослого світу сучасної Америки очима дитини.
4. Розробка вузлових конфліктів американського життя в романі «Пригоди Гекльберрі Фінна».
5. Еволюція образу Гека Фінна: від романтичних пригод с Томом Соєром до серйозного усвідомлення життя.
6. Сміслові навантаження образу річки Міссісіпі.
7. Використання народного гумору, майстерність пейзажу, ліризм.

I. Обов'язкова література:

1. Твен Марк. Журналістика в Теннессі. Мій годинник. Як я редагував сільськогосподарську газету. Оповідання про поганого хлопчика. Оповідання про чемного хлопчика. Пригоди Тома Соєра. Пригоди Гекльберрі Фінна (будь-яке видання).
2. Гречанюк С. Острови і міфи, або Марк Твен і «Пригоди Гекльберрі Фінна» / Гречанюк С. // Гречанюк С. Вічні книги. – К., 1991. – С. 3-12.

3. Жлуктенко Н. Художній світ роману Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» / Жлуктенко Н. // Вікно в світ. – 1999. – № 4.
4. Зверев А.М. Литература США. Марк Твен / Зверев А.М. // История всемирной литературы: В 9 т. – М.: Наука, 1990. – Т.7. – С. 559-568.
5. История американской литературы [Банников Н.В., Боброва М.Н., Гиленсон Б.А и другие]; под ред. Н.И.Самохвалова.: В 2-х частях. – М.: Просвещение, 1971. – Ч.2. – С.294-314.
6. Пригодій С.М. Марк Твен: міф, людина, письменник / Пригодій С.М. // Марк Твен. Пригоди Тома Сойєра. Пригоди Гекльберрі Фінна. – Харків: Фоліо, 2003. – С. 3-18.

II. Додаткова література:

1. Звиняцьковський В. Марк Твен. „Пригоди Тома Сойєра”. Система уроків / Звиняцьковський В.Я. // Зарубіжна література. – 2005. - № 12. – С. 4-5.
2. Лібман З.Я. Марк Твен: Життя і творчість / Лібман З.Я. – К.: Дніпро, 1977. – 142 с.
3. Марк Твен и его роль в развитии американской реалистической литературы. – М., 1987.
4. Ромм А.С. Марк Твен / Ромм А.С. – М.: Наука, 1977. – 192 с.
5. Сіптарова С.В. Марк Твен. „Пригоди Тома Сойєра”: матеріали до варіативного вивчення. Світ дитинства в романі та у житті Марка Твена. Урок-дослідження із застосуванням мережі Інтернет / Сіптарова С.В. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – № 5. – С. 34-36.

Основні поняття

Внутрішній ліризм; гротеск; карнавалізація; комічне; літературна пародія; метафоричність; пародійно-пригодницький роман; «роман про старовину»; символіка; соціальний роман.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ № 1 (14 год.)

Тема № 1. Російський реалізм

Питання:

1. М.О. Некрасов і натуральна школа. Громадянська поезія («О шостій вчора завернув...», «Роздуми біля парадного під'їзду», «На смерть Шевченка»).
2. Проблема «зайвої людини» в творчості І.С. Тургенєва («Рудін», «Ася», «Щоденник зайвої людини»). Нове в тургенєвській трактовці теми «зайвих людей». Стаття «Гамлет і Дон Кіхот»
3. Творчість А.П. Чехова-прозаїка: періодизація, тематичне і жанрове розмаїття, специфіка чеховського героя.

Література:

1. Бердников Г.П. Чехов / Бердников Г.П. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.8. – М.: Наука, 1994. – С.29-42.
2. Ермилова Е.В. Некрасов / Ермилова Е.В. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М.: Наука, 1990. – С.76-84.
3. Лебедев Ю.В. Иван Сергеевич Тургенев / Лебедев Ю.В. // История русской литературы XIX века: 2-я половина. – М.: Просвещение, 1990. – С.58-62, 71-79.
4. Тихомиров В.Н. Тургеневская женщина и проблемы эмансипации / Тихомиров В.Н. // Зар.літ.в навч.закл. – 2004. - № 3. – С.11-13.
5. Щербина В.Р. Тургенев / Щербина В.Р. // История всемирной литературы: В 9 т. – М.: Наука, 1990. – Т.7. – С.41-50.

Тема № 2. Французський реалізм

Питання:

1. Особливості сюжету і композиції роману Стендаля «Червоне і Чорне». Зображення життя всіх верств суспільства доби Реставрації.
2. Творчий шлях Ж. Верна. Письменник як творець багатотомної серії романів «Незвичайні подорожі».
4. Своєрідність тематики, новий тип героя в романах Ж.Верна (на прикладі роману «Діти капітана Гранта»). Місце творчості Ж. Верна у світовій літературі.

Література:

1. Виноградов А.К. Стендаль и его время / Виноградов А.К. – М., 1960.
2. Затонский Д.В. Стендаль / Затонский Д.В. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.6. – М.: Наука, 1989. – С. 185-195.

3. Потапова З.М. Французская литература. Романисты и драматурги 70-80-х гг. Ж.Верн / Потапова З.М. // История всемирной литературы: В 9 т. – Т.7. – М.: Наука, 1990. – С.314-315.
4. Реизов Б.Г. Французский роман XIX века / Реизов Б.Г. – М.: Высшая школа, 1969. - 310 с.
5. Лехман Т. Кольори, що допомагають розумінню суті твору: до питання походження назви роману «Червоне і чорне» Стендаля / Лехман Т. // Всесвіт.літ. в сер.навч.закл.України. - 1998. - № 5. – С.10 -12.
6. Назарець В.М. Диваки у Жуля Верна. До вивчення романів «Діти капітана Гранта» і «П'ятнадцятирічний капітан» / Назарець В.М. // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2000. - № 6. – С. 33-38.

МОДУЛЬ № 2 (14 год.)

Тема № 3. Англійський реалізм

Питання:

1. Е. Гаскелл як майстер англійського соціального роману. «Мері Бартон. Манчестерська повість»: проблематика, поетика промислового міста, система образів, особливості стилю письменниці.
2. «Тесс із роду д'Ербервіллів» Т. Гарді - роман «характерів і середовища». Тематика, проблематика. Система образів, зображення предметно-просторового світу. Психологізм роману.

Література:

1. История западноевропейской литературы. XIX век. Англия: Учеб. пособие для студ.филол.фак.высш.учеб.зав.[Л.В. Сидорченко, И.И. Бурова, А.А. Аствацатуров и др.]; под ред. Л.В. Сидорченко, И.И. Буровой. – СПб.: Филол.фак. СПбГУ; М.: Изд.центр «Академия», 2004. – 544 с.
2. Ремизов Б.Б. Елизабет Гаскелл / Ремизов Б.Б. – К., 1974.
3. Урнов М.В. Английская проза 70-90-х гг. XIX в. / Урнов М.В. // История всемирной литературы: В 9т. – Т.8. – М., 1994. – С. 349-359.

Тема № 4. Американський реалізм

Питання:

1. Естетична своєрідність розвитку реалізму в американській літературі XIX століття.
2. Історична романістика Марка Твена: «Принц та жебрак», «Янки при дворі короля Артура», «Жанна д'Арк».
3. Життєвий і творчий шлях О. Генрі.
4. Тема «маленької» людини у великому місті в новелах О. Генрі.

Література:

1. Зверев А.М. Литература США. Второй этап становления реализма / Зверев А.М. // История всемирной литературы: В 9 т. – М., 1990. – Т.7. – С.552-559.
2. История американской литературы [Банников Н.В., Боброва М.Н., Гиленсон Б.А и другие]; под ред. Н.И.Самохвалова.: В 2-х частях. – М.: Просвещение, 1971. –Ч.2. – С.294-314.
3. Левидова И.М. О. Генри и его новелла / Левидова И.М. – М., 1973.
4. Міщук В.В. Життя і творчість О. Генрі: Соціальні та естетичні погляди письменника. Роман «Королі і капуста» / Міщук В.В. // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1996. – № 10.
5. Рibaкова О.В. Miss short story, або Американський варіант загадки сфінкса. Новели О'Генрі / Рibaкова О.В. // Зар.літ. в навч. закл. – 1998. - № 1. – С.43-45.
6. Урнов Д.М. «Точное слово» и «точка зрения» в англо-американской повествовательной прозе / Урнов Д.М. // Типология стилового развития XIX века. – М., 1977.

Тема № 5. Німецький реалізм

Питання:

1. Роман Т. Фонтане «Пані Женні Трайбль»: тематика, проблематика, система образів. Характерні особливості стилю письменника.
2. Роман Т. Фонтане «Еффі Бріст»: тематика, проблематика, система образів. Художні особливості твору.

Література:

1. Анненкова О.С. Зарубіжна література XIX століття: європейська реалістична проза 1830-1880-х років / Анненкова О.С. – К.: Знання України, 2006. – 438 с.
2. Бурдина Т.И. Сатирические черты в образной системе романа Т.Фонтане «Госпожа Женни Трайбль» / Бурдина Т.И. // Вестник Моск. Ун-та. – Серия 10. Филология. – 1975. - № 3.
3. Тураев С.В. Немецкая литература / Тураев С.В. // История всемирной литературы: В 9 т. – М., 1990. – Т.7. – С.388-390.
4. Шахова К.О. Німецька література другої половини XIX сторіччя / Шахова К.О. // Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання. – 1999. -№ 2. – С. 163-240.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
--------------------------------	----------------------	------	--------------------------

**Змістовий модуль I. РЕАЛІЗМ ЯК ХУДОЖНІЙ НАПРЯМ В РОСІЙСЬКІЙ
ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ ЛІТЕРАТУРАХ**

Тема 1. Російський реалізм М.О.Некрасов і натуральна школа. «Зайва людина» в творчості І.С. Тургенєва. Творчість А.П.Чехова- прозаїка.	Поточні консультації	5	I-III
Тема № 2. Французький реалізм. Творчий шлях Стендаля. Життєвий і творчий шлях Ж. Верна.	Поточні консультації, МКР	5	IV-V

Змістовий модуль II. РЕАЛІЗМ В АНГЛІЇ, США ТА НІМЕЧЧИНІ

Тема № 3. Англійський реалізм Е.Гаскелл як майстер соціального роману. Традиції моралізатор-ського роману в творчості Т.Гарді.	Поточні консультації	5	VI-VII
Тема № 4. Американський реалізм. Історична романістика Марка Твена. Життєвий і творчий шлях О.Генрі.	Поточні консультації	5	VIII-IX
Тема № 5. Німецький реалізм. Загальна характеристика німецького реалізму. Творчий шлях Т. Фонтане. Романістика письменника.	Поточні консультації МКР	5	X-XI
Разом: 28 год.		Разом: 25 балів	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Світова література: Історія зарубіжної літератури» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів одиницю	Кількість одиниць розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	7	7
2.	Відвідування семінарів	1	7	7
3.	Виконання завдання із самостійної роботи	5	5	25
4.	Робота на семінарському занятті	10	5	50
5.	Виконання тестового контролю, експрес-контроль	10	3	30
6.	МКР	25	2	50
	Максимальна кількість балів			169
	Коефіцієнт			1,69

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Методи комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Максимальну кількість балів **169**, набрану бакалавром, за допомогою коефіцієнта **1,69** переводимо в рейтингові показники успішності, а потім в оцінку за шкалою ECTS.

Таблиця 8.2

Переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але

	у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) за джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійного мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

Х. КОНТРОЛЬНИЙ МОНІТОРИНГ

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНО-КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ № 1

1. Реалізм як основний напрям літератури 2-ої пол. XIX ст.: характерні ознаки, представники.
2. Особливості розвитку реалізму в російській літературі. Натуральна школа: естетичні маніфести, представники. Вплив гоголівських петербурзьких повістей на творчість письменників натуральної школи.
3. Задум і творча історія «Мертвих душ» М.В. Гоголя. Специфіка жанру, єдність сатиричного та ліричного начал, сюжет і композиція.
4. Громадянська поезія М. О. Некрасова («О шостій вчора завернув...»), «На смерть Шевченка».
5. Творчий шлях Ф. М. Достоевського. Філософські, етичні та естетичні погляди письменника.
6. Наскрізні теми в романістиці Ф. М. Достоевського.
7. Роман Ф.М. Достоевського «Злочин і кара»: соціально-філософська і морально-психологічна проблематика роману, сюжетно-композиційні особливості, система образів.
8. «Двійники» і антиподи Раскольнікова в романі Ф. М. Достоевського «Злочин і кара».
9. Творчий шлях Л. М. Толстого. Духовні та творчі пошуки та здобутки письменника.
10. «Думка про народ» і засоби її розкриття в романі-епопеї Л. М. Толстого «Війна і мир».
11. «Анна Кареніна» Л. М. Толстого – «живий, гарячий» роман про сучасність.
12. Образ К. Льовіна: специфіка художнього відбиття в ньому поглядів і настроїв письменника напередодні переламу в його світосприйнятті.
13. Анна Кареніна – жінка трагічної долі в однойменному романі Л.М. Толстого. Символіка, що передвіщає смерть героїні.
14. Тема «зайвої людини» в творчості І. С. Тургенева.
15. Роман І. О. Гончарова «Обломов»: проблематика, своєрідність побудови. Соціально-психологічні корені «обломовщини».
16. Творчість А.П. Чехова-прозаїка: періодизація, тематичне і жанрове розмаїття, специфіка чеховського героя.
17. Загальна характеристика французького реалізму. Періодизація, зв'язок з романтизмом, представники.
18. Творчий шлях Стендаля. Літературно-критична діяльність. «Расін і

- Шекспір» як естетичний маніфест французьких реалістів.
19. Соціально-психологічний роман Стендаля «Червоне і Чорне»: проблематика, особливості сюжету і композиції, система образів. Проблема реалізму письменника.
 20. Три версії роману виховання в творчості Стендаля («Червоне і Чорне», «Люсьєн Левен», «Пармський монастир»).
 21. Творчий шлях П. Меріме. Новелістика письменника.
 22. Життєвий і творчий шлях О. де Бальзака. Бальзак і Україна.
 23. Повість О. де Бальзака «Гобсек»: тематика, проблематика, образ Гобсека, «лихваря і філософа», особливості композиції твору.
 24. Роман О. де Бальзака «Батько Горіо»: тематика, проблематика, композиція.
 25. «Пані Боварі» Г. Флобера як новий тип психологічного роману. Тематика, проблематика, система образів.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНО-КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ № 2

1. Загальна характеристика англійського реалізму. Періодизація, зв'язок з добою Просвітництва і романтизму, представники.
2. Життєвий і творчий шлях Ч. Діккенса. Періодизація, провідні твори, проблеми, специфіка авторської манери.
3. Творча історія, композиція, система образів в романі Ч. Діккенса «Посмертні записки Піквікського клубу».
4. «Пригоди Олівера Твіста» Ч. Діккенса: тематика, проблематика, образна система. Авторська позиція.
5. «Домбі і син» Ч. Діккенса: тематика, проблематика, сюжетно-композиційні особливості. «Різдвяність» фіналу роману.
6. Життєвий і творчий шлях В.-М. Теккерея.
7. «Книга снобів» і поняття снобізму в творчості В.-М. Теккерея.
8. «Ярмарок марнославства» В.-М. Теккерея: тематика, проблематика, авторська позиція. Специфіка жанру твору.
9. «Дамська версія» англійського реалістичного роману. Труднощі самовираження жінки-письменниці.
10. «Джейн Ейр» Ш. Бронте як роман-автобіографія. Тематика, проблематика, образна система. Новаторство твору.
11. Роман Е. Бронте «Буреверхи»: специфіка хронотопу, тематика, проблематика, жанрові особливості.
12. Внесок Е. Гаскелл в розвиток соціально-реалістичного роману («Мері Бартон. Манчестерська повість»).

13. Психологізм роману Т. Гарді «Гесс із роду д'Ербервіллів». Тематика, проблематика, система образів, зображення предметно-просторового оточення.
14. Загальна характеристика розвитку американського реалізму. Традиції аболіціоністської літератури, «школа місцевого колориту».
15. Життєвий і творчий шлях Марка Твена.
16. Художні особливості ранніх гумористичних творів Марка Твена.
17. «Пригоди Тома Сойера» Марка Твена: тематика, проблематика, образна система. Пародіювання відомих жанрових різновидів роману.
18. Життя і простір Америки в «Пригодах Тома Сойера» та «Пригодах Гекльберрі Фінна» Марка Твена.
19. «Пригоди Гекльберрі Фінна» Марка Твена: розробка вузлових конфліктів американського життя, народний гумор, майстерність пейзажу, ліризм.
20. Життєвий і творчий шлях О. Генрі.
21. Тема «маленької» людини у великому місті в новелах О. Генрі.
22. «Хатина дядька Тома» в контексті творчості Г. Бічер-Стоу.
23. Естетична своєрідність німецької літератури другої половини XIX ст. Розвиток реалізму, видатні представники, твори.
24. Роман Т. Фонтане «Пані Женні Трайбль»: тематика, проблематика, образна система.
25. Показ згасання життя дворянського середовища в романі Т. Фонтане «Еффі Бріст».

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

1. Бальзак О. Гобсек. Батько Горіо. Шагренева шкіра.
2. Бронте Ш. Джейн Ейр.
3. Бронте Е. Буреверхи.
4. Верн Ж. Діти капітана Гранта. Таємничий острів.
5. Гарді Т. Тесс із роду д'Ербервіллів.
6. Гаскелл Е. Мері Бартон. Манчестерська повість. Життя Шарлотти Бронте.
7. Генрі О. Новели (за вибором).
8. Гоголь М.В. Петербурзькі повісті. Мертві душі.
9. Гончаров І.О. Обломов.
10. Діккенс Ч. Пригоди Олівера Твіста. Домбі і син. Девід Копперфілд.
11. Доде А. Тартарен Тарасконський.
12. Достоевський Ф.М. Злочин і кара. Брати Карамазови.
13. Меріме П. Новели (за вибором).
14. Некрасов М.О. О. шостій вчора завернув... Роздуми біля парадного під'їзду. Трійка. Про погоду. На смерть Шевченка.
15. Стендаль. Червоне і Чорне. Пармський монастир. Ваніна Ваніні.
16. Твен Марк. Пригоди Тома Сойєса. Пригоди Гекльберрі Фінна. Оповідання (за вибором).
17. Теккерей В.-М. Книга снобів. Ярмарок марнославства.
18. Толстой Л.М. Війна і мир. Анна Кареніна.
19. Тургенєв І.С. Рудін. Ася. Напередодні.
20. Флобер Г. Пані Боварі.
21. Фонтане Т. Пані Женні Трайбель, або Серце серцю звістку подає. Еффі Бріст.
22. Чехов А.П. Людина в футлярі. Агрус. Про кохання. Іонич. Наречена.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

ПІДРУЧНИКИ

1. Анненкова О.С. Зарубіжна література ХІХ століття: європейська реалістична проза 1830-1880 років. – К.: Знання України, 2006. – 437 с.
2. История западноевропейской литературы. ХІХ век. Англия: Учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. зав. [Л.В. Сидорченко, И.И. Бурова, А.А. Аствацатуров и др.]; под ред. Л.В. Сидорченко, И.И. Буровой. – СПб.: Филол. фак. СПбГУ; М.: Изд. центр «Академия», 2004. – 544 с.
3. История западноевропейской литературы ХІХ века. Германия. Австрия. Швейцария [под ред. А.Г. Березиной]. – 2-ое изд. – М.: Высш. школа, 2003. – 240 с.
4. История западноевропейской литературы ХІХ века: Франция, Италия, Испания, Бельгия [под ред. Т.В. Соколовой]. – 2-ое изд. – М.: Высш. школа, 2003. – 357 с.
5. История зарубежной литературы ХІХ века. Учеб. для студентов пед. ин-тов. В 2 ч. Ч. 2 / [Михальская Н.П., Луков В.А., Завьялова А.А. и др.]; под ред. Н.П. Михальской. – М.: Просвещение, 1991. – 256 с.
6. История зарубежной литературы (Вторая половина ХІХ-начало ХХ века). [Ковалева Т.В., Кириллова Т.Д. и др.]; под ред. Ковалевой Т.В. - Минск: Завигар, 1997. – 486 с.
7. История зарубежной литературы ХІХ века [А.С. Дмитриев, Н.А. Соловьева, Е.А. Петрова и др.]; под ред. Н.А. Соловьевой. [2-е изд.]. – М.: Высшая школа; Изд. дом «Академия», 2000. – 559 с.
8. История всемирной литературы: В 9 т. – М.: Наука, 1989-1994. – Т. 6. – М., 1989. – 880 с.; Т. 7. – М., 1990. – 830 с.
9. История русской литературы ХІХ в. 40-60-е годы. Уч. пособие для вузов [В.Н. Аношкина, Г.Н. Антонова, А.А. Демченко и др.]; под ред. В.Н. Аношкиной, Л.Д. Громовой. – [3-е изд., испр.]. – М.: Оникс, 2006. - 512 с.
10. История русской литературы ХІХ в. 70-90-е годы. Уч. пособие для вузов [В.Н. Аношкина, А.П. Ауэр, А.П. Гальцева и др.]; под ред. В.Н. Аношкиной, Л.Д. Громовой, В.Б. Катаева. – [2-е изд., испр.]. – М.: Оникс, 2006. - 800 с.
11. Рабинович В.С. История литературы ХІХ века. – М.: ФЛИНТА: УФУ, 2016. – 188 с.
12. Турышева О.Н. История зарубежной литературы ХІХ века: Реализм. – М.: ФЛИНТА: УФУ, 2016. – 276 с.

МОНОГРАФІЇ ТА ПОСІБНИКИ

1. Агаєва Т.І. Гоголівський міф про Петербург / Агаєва Т.І. – Чернігів, 1994.- 24 с.
2. Астрахан Н. Буття літературного твору. Аналітичне та інтерпретаційне моделювання. – К.: Академвидав, 2015. – 432 с.
3. Балдицын П.В. Творчество Марка Твена и национальный характер американской литературы / Балдицын П.В. – М.: ВК, 2004. – 299 с.
4. Глазкова Т.Ю. Немецкоязычная література: учебное пособие. – М.: ФЛИНТА; Наука, 2012. – 135 с.
5. Затонский Д.В. Реализм – это сомнение? / Затонский Д.В. – К.: Наукова думка, 1992. – 277 с.
6. Затонский Д.В. Европейский реализм XIX века: Линии и лики / Затонский Д.В. – К.: Наукова думка, 1984. – 279 с.
7. Ивашева В.В. «Век нынешний и век минувший»: Английский реалистический роман XIX века в его современном звучании. 2-е изд., доп. / Ивашева В.В. – М.: Худож. лит, 1990. – 479 с.
8. Модина Г.И. Портрет Художника. Ранняя проза Гюстава Флобера: монографія. – М.: ФЛИНТА: Наука, 2016. – 408 с.
9. Ніколенко О.М. Від Флобера до Аполлінера. Французька література другої половини XIX – поч. XX ст. // Тема. – 2005. - №3-4.
10. Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури XIX століття. Частина II. – К.: 2011. – 160 с.
11. Тверітінова Т.И. Поэтика дома в усадебном тексте Э. Бронте (на материале романа «Грозовой Перевал») // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки». – 2016. № 1 (11). – С. 167-171.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Світова література: Історія зарубіжної літератури».

Укладач: **Тверітінова Тетяна Іванівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка.